

Jernkystens helte

OPGAVE 5

Når et skib strandede:

Ting fra det forliste skib flyder rundt i vandet. Nogle af tingene er allerede skyllet i land, og folk gør deres bedste for at bjerge det. Du tænker på, hvad der mon sker med alle de ting. Du tænker på, om I har pligt til at samle noget af det op? Tanken gør dig træt, fordi du nødtigt vil risikere dit liv ved at samle ting op i dette vejr...

Jag de trættende tanker ud af hovedet ved at forstå, hvad der skete med skibet og tingene ombord.

1. Læs hver især siden om "Når et skib strander" på Jernkysten.dk

2. Svar i fællesskab på følgende spørgsmål:

<i>Hvad skulle strandfogeden sørge for?</i>	
<i>Hvad var en konsuls opgave?</i>	
<i>Hvordan blev omkostningerne til en stranding betalt?</i>	
<i>Hvem kunne, og hvem kunne ikke være med i bjergelavet?</i>	
<i>Hvad sælges der på en forstrandsauktion?</i>	
<i>Tror I man måtte bruge redningsbåden til bjergning af gods? Hvorfor/hvorfor ikke?</i>	

Læs teksten om Jøs Mærsk og det engelske guld.

Snak derefter i gruppen om:

Hvorfor var det vigtigt med regler for, hvem der måtte bjerge strandet gods, og hvordan det skulle sælges?

Hvordan tror I, at det foregik endnu længere tid tilbage?

JØS MÆRSK OG DET ENGELSKE GULD

Jøs Mærsk gik hver Nat, det var Paalandsvind, langs ad Stranden i sit Strandlen for at bjerge, hvad Havet skyllede i Land. - En Gang havde nogle Røvere stjaalet en Mængde Penge i England og sejlede ud over Vesterhavet med det stjaalne Guld. Da Tyveriet opdagedes, satte et rask Skib efter de flygtende. Da Røverne nu saa, at Forfølgerne halede ind paa dem, saa de ikke kunde klare sig for dem i Længden, satte de Skibsdrenge og Pengene ned i en Jolle og lod dem drive af. Nogle Dage senere fandtes en Jolle, der laa og skvulpede i Havstokken ud for Knopbjærgene; men der var hverken Mennesker eller Gods om Bord i den. Den Nat, Jollen var drevet ind, havde Jøs Mærsk ikke været i Seng. Men han havde flere Gange været hjemme, - det lod, som han gemte noget hen- og han havde sagt til sin Kone, at han havde travlt, der kom saa meget ved Havet.

Tre Dage efter kørte han med Karl og Pige til Præbensgaard Hede i Fabjærg Sogn efter et Læs Lyng. Det blev mørk Aften, før Jøs Mærsk korte hjemad igen. Da han kom til Smedshave Bakker, som er meget stejle, væltede Vognen med Læsset; Jøs Mærsk faldt paa Hovedet i Vejgrøften og knækkede sin Hals; men Karlen og Pigen tog ingen Skade. Siden den Tid var der en umaadelig Rigdom i Mærskesgaard. Men de kunde ingen Tjenestefolk have. Der saas Spøgeri alle Vegne. Det var nok Jøs Mærsk, der gik igen. Der var flere, som havde set ham grave i Jorden eller staa og hvile sig over Spaden i det nordøstre Hjørne af Marken. Der var dem, der tænkte sig, at nogle af Pengene var gravet ned der. Enken kunde ingen Tjenestefolk beholde en Uge til Ende, og Folk deromkring var bange for at gaa ind i Gaarden ved Nattetid. Efter nogen Tids Forløb blev Konen nødt til at flytte Gaarden. Den kom nu til at ligge lidt østen for Vasen paa den Toft, hvor den ligger endnu.

Efter Jøs Mærsk levede fire Mænd af samme Slægt efter hinanden paa Gaarden; de hed alle Kristen Mærsk. De var alle uhyre rige, skønt det sagdes, at deres Rigdom svandt ind Aar for Aar. Om nogle af dem sagdes der, at de gravede efter den skjulte Skat paa Gaardens Jord, men ingenting fandt. Den næstsidste Kristen Mærsk kunde endnu give de Børn, som rejste fra Hjemmet, 10000 Daler hver og et flot Udstyr, og den ældste Søn, som altsaa var den sidste Kristen Mærsk paa Gaarden, fik Ejendommen og flere Penge end de andre tilsammen. Da han døde, blev Gaarden solgt og er nu i fremmed Eje. Men ved Knopdiget gik Knopmanden, der nok i Virkeligheden var Jøs Mærsk. Folk har set ham gaa der med ravnsort Haar iført en lang sort Kappe. Det hed sig, at det var der, han havde slaaet Drengen ihjel og gravet baade ham og en stor Del af Pengene ned. En Mand, som er født paa Mærskesgaard, fortalte, at mens han var hjemme, vilde deres Heste ikke godvilligt gaa over Knopdiget; de stejlede og sprang, hver Gang de skulde derover; det var til stor Ulejlighed for dem, for de havde tre Knopskifter (Enge) Nord derfra.

Naar vi Børn om Foraaret eller om Efteraaret drev Kreaturerne hjem fra Engene, og det var omtrent mørkt, naar vi skulde over Knopdiget, havde vi ikke mere Glæde end til os selv. Vi holdt os saa nær til Kreaturerne som muligt, som for at de skulde trøste os og værgе os mod Knopmanden. Vi havde jo tit hørt Voksne fortælle, at de havde set ham der. Endnu i 19de Aarhundrede blev der til visse Tider af Aaret fundet engelske Guldpenge mellem Knopbjærgene. De gamle sagde: » Der ligger flere endnu; han maa have gravet dem ned paa flere Steder, kan vi skønne efter det, som de findes. De Steder, hvor vi nu finder dem, var langt nede øster i Bjærgene, den Gang da Jøs Mærsk gravede dem ned. Pengene kommer frem alle sammen, efterhaanden som Havet naar dem.«

Kilde: *Det gamle Harboøre, Optegnelser Karen Thuborg, Det Schønberske forlag, 1928*